

RAJAVYÖHYKKEESTÄ JA RAJAVYÖHYKKEEN TAKARAJASTA ANNETUN VALTIO- NEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMINEN

Johdanto

Rajavartiolain (578/2005) 49 §:n 1 momentin mukaan rajavyyhyke voidaan perustaa ulkorajalle, jos se on välttämätöntä rajajärjestyksen valvomiseksi ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi. Rajavyöhyke voi ulottua maalla enintään kolmen ja merellä enintään neljän kilometrin etäisyydelle Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitusta Suomen valtakunnanrajasta (*rajaviiva*). Pykälän 2 momentin mukaan rajavyyhykkeen perustamisesta, leveydestä ja sijainnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Rajavyöhykettä ei saa määrätä leveämmäksi kuin mitä rajavalvonnan suorittaminen välttämättä edellyttää.

Rajavyöhykkeestä ja rajavyyhykkeen takarajasta annetun valtioneuvoston asetuksen (653/2005) 3 §:ssä säädetään siitä, miten rajavyyhykkeen kulku on merkittävä maastossa ja vesialueilla. Asetuksen 4 §:n mukaan rajavyyhykkeen takaraja kulkee asetuksessa mainittujen kiintopisteiden kautta siten kuin se on maastoon merkitty. Takarajan kulkua kuvaamaan käytetyt järvet, joet, purot, tiet, polut ja muut kulkureitit eivät kuulu rajavyyhykkeeseen, ellei asetuksessa niin erikseen säädetä.

Asetuksen 5 § mahdollistaa rajavyyhykkeen merkitsemisen vähäiset muutokset rajavartiolaitoksen asianomaisen hallintoyksikön komentajan päätöksellä. Muutokset ovat mahdollisia, jos kiinteistön käyttötarkoitus tai muu syy huomattavasti vaikeuttaa rajavyyhykkeen riittävää merkitsemistä maastoon asetuksessa lueteltujen kiintopisteiden ja maastokohtien mukaisesti. Edellytyksenä on, ettei rajavyyhyke tällaisen takarajan merkitsemisen johdosta laajene.

Olosuhteet raja-alueella ovat muuttuneet muun muassa metsäautotieverkon laajentuessa, minkä lisäksi rajavartiostot ovat tietyillä alueilla tehneet päätöksiä rajavyyhykkeen takarajan poikkeavasta merkinnästä mainitun 5 §:n nojalla. Rajavyöhykkeen takarajan kulkua on tarpeen tarkistaa ja rajavyyhykettä kaventaa niillä alueilla, joilla se on rajajärjestyksen ja -turvallisuuden ylläpitämiseksi mahdollista.

Rajajärjestyksen ja -turvallisuuden ylläpitämiseksi ehdotetaan rajavyyhykkeen leventämistä eräiden raja-asemien läheisyydessä. Lisäksi rajavyyhyke levenisi jossain määrin merkintöjen havaitsemisen ja ylläpidon helpottamiseksi, millä on merkitystä rajavalvonnan tehostamiselle.

Muutosehdotusten perustelut

Ehdotetut muutokset koskevat asetuksen 6 §:ää, jossa ilmaistaan rajavyyhykkeen takarajan kulku karttapisteiden ja maastokohtien kautta. Lisäksi 5 §:ään tehtäisiin kielellisiä korjauksia.

5 §

Pykälässä käytetty käsite hallintoyksikön komentaja muutettaisiin vastaamaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 3 §:n 2 momentin mukaista käsitettä hallintoyksikön päällikkö. Lisäksi pykälän kieliasua korjattaisiin.

6 §

7. Imatran kaupunki

Rajavyöhykkeen takarajan kulkua tarkistettaisiin poistamalla Lappeenrannan kaupungin ja Imatran kaupungin rajalla Holmanjoen karttapiste sekä Mustalammen karttapiste. Vyöhykkeen takarajan merkintä siirrettäisiin molemmissa tapauksissa parempaan maastonkohtaan merkintöjen ylläpidon ja operatiivisen valvonnan tehostamiseksi sekä helpottamaan ihmisten liikkumista.

9. Rautjärven kunta

Rajavyöhykkeen takarajan kulkua tarkistettaisiin poistamalla Oritlammen etelärannan karttapiste. Vyöhykkeen takarajan merkintä siirrettäisiin helpottamaan paikallisten liikkumista.

12. Tohmajärven kunta

Rajavyöhykkeen takarajan kulkua tarkistettaisiin Värtsilässä Kivisuon ja Räkynvaaran välisellä alueella. Muutos selkeyttäisi rajavyöhykkeen takarajan kulkua ja sen merkintää siirtämällä takaraja pois viljelykäytössä olevalta pellolta. Rajavyöhyke levenisi Kumpulantien ja Värtsiläntien risteyksen eteläpuolella noin 40 metriä sisämaan suuntaan Kumpulantien itälaitaan, niin että tie jää rajavyöhykkeen ulkopuolelle.

13. Joensuun kaupunki

Rajavyöhykkeen takarajan kulkua tarkistettaisiin Tsiikon alueella siirtämällä takaraja kulkemaan sähkölinjalle ja tieuran varteen. Siirto kaventaisi rajavyöhykettä. Siirto olisi perusteltu rajavyöhykkeen valvonnan helpottamiseksi sekä rajavyöhykkeen takarajan merkintöjen huollettavuuden ja näkyvyyden parantamiseksi.

14. Ilomantsin kunta

Rajavyöhykkeen takarajan kulkua tarkistettaisiin Hanhisuon ja Möhkön – Koitajoen alueella rajavyöhykettä kaventaen. Hanhisuon alueella takaraja siirrettäisiin avoimempaan maastoon ja Möhkön – Koitajoen alueella tienvarteen ja ojalinjalle. Osa Koitajoen johtavasta tiestä jäisi rajavyöhykkeen ulkopuolelle ja osa sen sisäpuolelle. Tie kulkee rajan suuntaisesti etelään päättyen lähelle valtakunnan rajaa, minkä vuoksi se olisi

tarpeen katkaista rajavyöhykemerkillä. Rajavyöhykkeen takarajan siirtäminen olisi molemmilla alueilla perusteltua rajavyöhykkeen valvonnan helpottamiseksi sekä rajavyöhykkeen takarajan merkintöjen huollettavuuden ja näkyvyyden parantamiseksi.

Lahnajärven ja Virmajärven alueen karttasanoja ajantasaistettaisiin niin, että asetus vastaisi rajavyöhykkeen takarajan tosiasiallista kulkua. Maastoon ei tehtäisi tältä osin muutoksia. Voimassa olevan asetuksen mukaan Lahnajärvi ja Virmajärvi sisältyvät rajavyöhykkeeseen, mutta rajavyöhykkeen takaraja on merkitty maastoon tästä poikkeavasti. Rajavyöhykkeen takaraja kulkee Lahnajärven keskeltä jättäen noin puolet järvestä rajavyöhykkeen ulkopuolelle ja puolet sen sisäpuolelle. Suomen itäisimmälle pisteelle, joka on samalla Euroopan unionin itäisin mantereella sijaitseva piste, pääsisi edelleen kulkemaan Virmajärvelle johtavaa tietä pitkin samoin kuin tähänkin asti.

Säännöstä päivitetäisiin myös korvaamalla karttasana Haapovaaraan johtava tie sen virallisella nimellä Rajapuomintie ja lisäämällä säännökseen uusi kyseisellä tiellä sijaitseva karttapiste. Kyse olisi teknisestä muutoksesta, eikä rajavyöhykkeen takarajan kulkua muutettaisi nykyisestä. Osa Rajapuomintiestä sijaitsee rajavyöhykkeen ulkopuolella ja osa sen sisäpuolella. Tie on rajavyöhykkeen ulkopuolella asetustekstissä mainitusta pisteestä alkaen sisämaan suuntaan. Loppuosa tiestä on rajavyöhykkeen sisäpuolella, koska tie johtaa suoraan valtakunnan rajalle.

Rajavyöhykkeen takarajan kulkua tarkistettaisiin poistamalla Syrjänvaaran karttapiste, niin että Syrjänvaara jäisi rajavyöhykkeen ulkopuolelle. Säännöstä myös päivitetäisiin korvaamalla karttasana Syrjänvaaralle johtava tie sen virallisella nimellä Vanha Korpi-seläntie. Lisäksi säännöksestä poistettaisiin karttasana Mutalahden vanhalle vartioasemalle johtava tie. Tämä muutos olisi tekninen, joten se ei vaikuttaisi tien nykyiseen käyttöön eikä rajavyöhykkeen takarajan kulkuun. Osa kyseisestä tiestä, joka on viralliselta nimeltään Rajavartiostontie, sijaitsee rajavyöhykkeen ulkopuolella ja osa sen sisäpuolella. Rajavyöhykemerkitä katkaisee tien Matosaaren itäpuolella Risuapajanlahden kohdalla. Tämä olisi edelleen tarpeen, sillä tietä on rakennettu pidemmäksi ja se jatkuu aiempaa lähemmäs valtakunnan rajaa.

16. Kuhmon kaupunki

Rajavyöhykettä kavennettaisiin Jonkerissa muuttamalla rajavyöhykkeen takarajan kulkua Jokivaaran ja Mäntyvaaran välisellä alueella. Rajavyöhykkeen takaraja siirtyisi kulkemaan lähes kokonaisuudessaan metsäautotien reunaa pitkin.

Rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi rajavyöhykettä levennettäisiin muuttamalla rajavyöhykkeen takarajan kulkua Vartiuksen tulli- ja rajavartioaseman kohdalla. Kostamustien piste siirrettäisiin 1 200 metriin valtakunnan rajasta nykyisen 840 metrin sijasta. Rajavyöhyke kulkisi rajavartioaseman itäpuolella aidatun alueen reunassa. Rajavyöhykkeen leventäminen ei vaikuta rajanylitysliikenteen järjestelyihin eikä muuhun liikkumiseen alueella. Rajanylityspaikalle menevä moottorikelkkaura säilyisi rajavyöhykkeen ulkopuolella.

19. Sallan kunta

Rajavyöhykkeen takarajan kulkua tarkistettaisiin Juholammen ja Tuntsajoen välisellä alueella. Muutokset helpottaisivat rajavyöhykkeen takarajan merkitsemistä maastoon ja merkintöjen ylläpitoa sekä parantaisivat merkintöjen havaittavuutta. Lisäksi muutoksella mahdollistettaisiin ihmisten liikkuminen muutettavilla alueilla.

Rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi rajavyöhykettä levennettäisiin jossain määrin Juholanlammella, Kirakkaovantiellä, Suuriselällä ja Koivuseläntiellä. Tämä on perusteltua rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, sillä takaraja siirrettäisiin kulku-uran varteen, mikä helpottaisi rajavyöhykkeen takarajan merkitsemistä ja ylläpitoa sekä edesauttaisi rajavyöhykkeen havaitsemista. Rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi rajavyöhykettä levennettäisiin myös Sallan tulli- ja raja-aseman eteläpuolella vähäisessä määrin, niin että rajavyöhykkeen takaraja kiertäisi Sallan tulli- ja raja-aseman ja valtakunnan rajalle johtavan tien, jolloin rajanylittäjät eivät kulkisi rajavyöhykkeellä ilman rajavyöhykelupaa.

21. Sodankylän kunta

Rajavyöhykettä tarkistettaisiin Purnuojan ja Luttojoen välisellä alueella. Anterinjoella takarajan kulku ei muuttuisi. Joosepinvuopajalla rajavyöhykettä kavennettaisiin. Muutokset helpottaisivat rajavyöhykkeen takarajan merkitsemistä maastoon ja merkintöjen ylläpitoa sekä parantaisivat merkintöjen havaittavuutta. Lisäksi muutoksella mahdollistettaisiin ihmisten liikkuminen muutettavilla alueilla.

22. Inarin kunta

Rajavyöhykettä tarkistettaisiin Luttojoen ja Ristijärven välisellä alueella. Raja-Joosepin tulli- ja raja-aseman eteläpuolella rajavyöhyke levenisi uuden tulli- ja raja-aseman rakennushankkeen vuoksi. Useissa kohdin rajavyöhykkeen takaraja siirrettäisiin kulkuurien varteen, mikä helpottaisi rajavyöhykkeen takarajan merkitsemistä maastoon ja merkintöjen ylläpitoa sekä parantaisi merkintöjen havaittavuutta. Lisäksi Kippisjärven ja Purnujärven välisellä alueella rajavyöhykettä kavennettaisiin niin, että useiden järvien käyttö olisi mahdollista ilman rajavyöhykelupaa, mikä helpottaisi ihmisten liikkumista alueella.

Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla rajavyöhykettä kavennettaisiin useilla alueilla. Muutosten tarkoituksena on helpottaa ihmisten liikkumista raja-alueilla ja Rajavartiolaitoksen hallinnollista työtä, eikä niillä olisi merkittävää vaikutusta rajaturvallisuuden ylläpidolle. Myös rajavyöhykkeen takarajan merkintöjen kunnossapito olisi monin paikoin vaivatonta.

Rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi rajavyöhykettä levennettäisiin jossain määrin eräiden rajavartioasemien alueiden kohdalla. Eräillä muilla alueilla rajavyöhykettä leven-

nettäisiin rajavyöhykkeen takarajan merkintöjen havaittavuuden ja ylläpitämisen helpottamiseksi, millä on merkitystä muun muassa tahattomien rajavyöhykerikkomusten estämiseksi.

Asian valmistelu

Muutosehdotukset perustuvat Rajavartiolaitoksen hallintoyksiköiden esityksiin. Hallintoyksiköitä pyydettiin kuulemaan niitä maanomistajia, joiden alueita ehdotetut muutokset koskevat. Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot lisäksi asianomaisilta kunnilta ja maakuntaliitoilta, Suomen Kuntaliitolta, Kolttien kyläkokoukselta ja Saamelaiskäräjiltä.

Lausunnon antoivat Inarin kunta, Kuhmon kaupunki, Sallan kunta, Rautjärven kunta, Ilomantsin kunta, Lapin liitto, Kainuun liitto, Etelä-Karjalan liitto ja Kolttien kyläkokous. Lisäksi Imatran kaupunki ja Suomen Kuntaliitto ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

Lausunnoissa rajavyöhykkeen kaventamista pidettiin yleisesti myönteisenä. Inarin kunta ilmoitti myös, ettei rajavyöhykkeen leventämisellä Raja-Joosepissa uuden tullin ja raja-aseman mukaisesti ole kunnan tavoitteiden näkökulmasta merkitystä. Muilla lausunnonantajilla kuin Ilomantsin kunnalla ei ollut erityistä huomautettavaa esitettyihin muutoksiin.

Ilomantsin kunta totesi launnossaan, että paikallisten asukkaiden ja matkailijoiden pääsy Euroopan unionin itäpisteelle ja sen läheisyydessä sijaitseviin retkeilykohteisiin on edelleen turvattu. Ilomantsin kunta ei puoltanut Lahnajärven, Virmajärven, Haapovaaraan johtavan tien eikä Mutalahden Rajavartiostontien sisällyttämistä rajavyöhykkeeseen. Kunta perusteli launtonaan alueiden virkistys- ja vapaa-ajan asumisen käytöllä, kuten paikallisten asukkaiden kalastusmahdollisuuksien sekä vapaa-ajan asukkaiden ja muiden alueella liikkuvien retkeilymahdollisuuksien säilyttämisellä. Kunnalla ei ollut huomautettavaa asetukseen esitettyihin kielellisiin korjauksiin, jotka koskevat muun muassa karttasanojen muutoksia.

Ilomantsin kuntaa koskevat muutosesitykset on lausunnon vuoksi tarkistettu. Asetukseen kirjattavaksi esitettyjä karttasanoja on muutettu tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi, ja niiden perusteluja on täsmennetty. Lahnajärven ja Virmajärven alueella ei muutettaisi rajavyöhykkeen takarajan nykyistä kulkua. Säännöstä ajantasaistettaisiin vastaamaan rajavyöhykkeen takarajan tosiasiallista kulkua alueella, koska rajavyöhykemerkinnät on merkitty maastoon voimassa olevasta asetuksesta poikkeavasti. Kyse on asetustekstin teknisestä muutoksesta. Esitettyjen muutosten tarkoituksena ei ole myöskään ollut estää tai hankaloittaa itäpisteelle pääsyä, mitä on pyritty selventämään täsmentämällä säännöksen perusteluja. Maastossa olevia rajavyöhykemerkintöjä ei muutettaisi myöskään Haapovaaraan johtavan Rajapuomintien ja Mutalahden Rajavartiostontien osalta. Asetustekstiin tehtäisiin kuitenkin kyseisiä teitä koskevia teknisiä muutoksia.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi Ilomantsin kuntaa koskevasta muutosesityksestä on lausuntokierroksen jälkeen poistettu Möhkön – Koitajoen aluetta koskenut karttasana Koitajoelle johtava tie tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi. Kyseessä on esityksen

tekninen muutos, eikä rajavyöhykkeen takarajan uutta kulkua koskevaa esitystä tältä osin muuteta.

Myös Sallan kuntaa koskevaan muutosesitykseen on lausuntokierroksen jälkeen tehty tekninen muutos. Karttapiste Alalehto Possoliseläntie on poistettu, koska se ei ole tien virallinen nimi eikä kyseisellä tiellä ole virallista nimeä tai numeroa. Lisäksi karttapiste Possoliseläntietä noudattaen pisteeseen Possoliseljän talvitie 920 metriä valtakunnan rajasta on muutettu muotoon Possoliojan itäpuolella kulkevaa uraa noudattaen pisteeseen Possoliseljän talvitie 920 metriä valtakunnan rajasta.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2022. Rajavartiolaitoksen hallintoyksiköiden tulisi merkitä maastoon rajavyöhykkeen uuden takarajan kulku viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2023.